

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף בטיחות ארצי

תיק הכשרות צוותי מכינות קדם צבאית

בטיחות בפעילויות חוץ

1. הכשרת מנהלי מכינות
2. הכשרת רכזי טיולים
3. הכשרת אחראי טיול
4. הכשרת אחראי ניווט
5. הכשרת מוביל מח"א
6. הכשרת חניך מוביל טיול
7. הכשרת מלווי רחצה בגבי מים

מבוא:

בהתאם להחלטות הוועדה בראשות מנכ"ל משרד החינוך, יש להפעיל מערך הכשרות בסיס לאנשי המכינות.

ניהול ההכשרות:

הכשרות בסיס: מנהל חברה ונוער עם אגף ביטחון ובטיחות
הכשרות מקצועיות לפעילות מיוחדת: גופים מקצועיים ע"פ החלטת המכינות

סוגי ההכשרות הבסיסיות:

(לחץ על ההכשרה + מקש ctrl למעבר לפירוט)

8. [מנהלי מכינות](#) 8 שעות

9. [רכז טיולים](#) 40 שעות

10. [אחראי טיול](#) 9 שעות

סוגי ההכשרות מקצועיות לפעילות מיוחדת:

(לחץ על ההכשרה + מקש ctrl למעבר לפירוט)

1. [אחראי ניווט](#) 9 שעות

2. [מוביל מח"א](#) 9 שעי' עיוני + 3 ימי שטח + 3 ימי חניכה בשטח

3. [חניך מוביל טיול](#) 9 שעי' עיוני + 30 שעי' קורס מער"ים + 4 ימי שטח

4. [מלווה רחצה](#) 8 שעות

מבנה המסמך: במסמך זה מפורטים התכנים של ההכשרות השונות. זוהי טיוטא לצרכי התאמה בין נציגי המכינות לבין נציגי משרד החינוך.

1. השתלמות ראשי מכינות: בטחון ובטיחות בפעילות חוץ

נושא: ניהול פעילות חוץ וטיולים במכינה

- השתלמויות משותפת למועצת המכינות ומינהל חברה ונוער
1. **מטרת ההשתלמות:**
 - א. תפיסת תפקיד ואחריות ראש מכינה בטיולים ובפעילויות חוץ
 - ב. פעילויות החוץ ככלי להגשמת המטרות החינוכיות של המכינה
 - ג. הבנת מעטפת הביטחון והבטיחות במשרד
 2. **אוכלוסייה:** ראשי מכינות קיימות, מכינות בהקמה
 3. **משך ההכשרה:** 6.5 שעות
 4. **תאריך ההכשרה:** 15.7.2018
 5. **גוף מדריך:**
 - א. אגף הביטחון הבטיחות ושעת חירום במשרד החינוך / אנשי מקצוע חיצוניים
 - ב. מנהל חברה ונוער
 6. **תיאור תמציתי:** יום זה מיועד לתת לראש המכינה הבנה מעמיקה לגבי תפיסת התפקיד והאחריות שיש לראש המכינה בטיולים ופעילויות חוץ במסגרת ההשתלמות יקבל ראש המכינה כלים למימוש אחריותו ולהפעלה ופיקוח מיטבי לניהול הבטיחות בטיולים ובפעילויות חוץ.
 7. **השתלמות ריענון:** פעם בשנה, התוכן יקבע בהמשך על בסיס הנסיון שיצטבר.

נושאי הלימוד וסדר היום

שעות	נושא	תכנים	מרצה	משך
08:30-09:30	התכנסות ורישום	כינוס, רישום, כיבוד קל סמינר שיין – אולם כנסים	אחראי – אורן פינגולד	
9:30-10:15	פתיחה	הצגת התהליך שהתרחש ובוצע במשותף עם המכינות מאז אסון צפית והצגת מטרות היום. חגי פותח עם מצגת הוועדה, דני ידבר על משמעויות למועצת המכינות בעקבות הוועדה, ואריה ידבר על תחומי אחריות וסמכויות של ראשי המכינות בפעילויות חוץ וטיולים.	חגי גרוס, דני זמיר ואריה מור	45 דק' כל אחד 15 דקות
10:15-12:00	בין המטרות החינוכיות - לטיולים, מסעות ופעילויות החוץ- סדנה	סקירת רפרטואר פעילויות החוץ שיש למכינות שונות וכיצד הן הולמות את המטרות החינוכיות. תוצרים: הבנת פעילויות החוץ והקשר שלהן לתכנית החינוכית של המכינה. עבודה בקבוצות, מנחים ראשי מכינות וצוות מינהל חברה ונוער.	אירית ברוק + אלי שיש יחד עם: ראשי מכינות.	שעה ושלושת רבעי

שעות	נושא	תכנים	מרצה	משך
12:00-12:45	הפסקת צהריים + ארוחת צהריים			
12:45-13:30	נהלי מכינות והגישה לניהול שטח	<p>1. הצגת הנהלים חדשים שנכתבו במסגרת עבודת הוועדה. נהלי מח"א (מסעות חניכה אתגריים), ניווט, רחצה בגבי מים, רחצה בים התיכון, נוהל הערכות להובלת חניך. כולל ניתוח תחקיר.</p> <p>2. הגישה לניהול שטח</p> <p>3. רצף "ניהול שטח": תכנון, הכנות, יציאה לשטח, פעילות השטח, סיום בשטח, סיכום / עיבוד / תחקיר</p>	רותם זהבי ושאולי לב	45 דק'
13:30-14:15	מרכיבי ניהול השטח	<p>1. חמשת המרכיבים של מערך ניהול השטח והבטיחות: א. מידע ב. נהלים ג. ציוד ד. הגורם האנושי ה. מערכות בקרה</p> <p>2. שילוב תחקירי אירוע</p>	רותם זהבי ושאולי לב	45 דק'
14:15-14:30	הפסקה			
14:30-15:15	היבטים משפטיים	היבטים משפטיים של אחריות ראש המכינה ובעלי התפקידים במכינה	אמיר מורשתי	45 דק'
15:15-16:00	סיכום	פאנל שאלות ותשובות: חגי גרוס, אירית ברוק, אריה מור, רותם זהבי. סיכום סופי של היום: אירית ברוק	אירית ברוק	45 דק'
סך הכול השתלמות		8 ש"ש		

2. קורס רכזי טיולים במכינות הקדם צבאיות

נושא: תכנון הכנה וניהול טיולי המכינות

1. מטרת הקורס:

- א. רכזי הטיולים ידע לארגן את מערך הטיולים במכינה וכל פעילות החוץ במכינה, לבצע את ההכנות הנדרשות ולהפעיל את הצוות החינוכי והחניכים לקראת הטיולים.
- ב. רכזי הטיולים ידע לחנוך את צוות הטיולים בהכנת תכנית הטיולים השנתית של המכינה.
- ג. רכזי הטיולים יכיר את הנחיות חוזר מנכ"ל לטיולים במכינות בהתאם לפרקי החינוך, הארגון, הביטחון והבטיחות.

2. אוכלוסייה: נציגי המכינות בעלי נסיון פיקודי (יש לדייק הגדרות ע"פ דו"ח מסכם).

3. משך ההכשרה: 40 שעות.

4. תאריך ההכשרה: 29.7-2.8.2018, 26.8-30.8-2018

5. גוף מדריך:

א. אגף הביטחון הבטיחות ושעת חירום במשרד החינוך / אנשי מקצוע חיצוניים

ב. מנהל חברה ונוער - שלי"ח

6. תיאור תמציתי: רכזי הטיולים במכינה מרכזי בידיו מערך מורכב בעל היבטים חינוכיים, אירגוניים ובטיחותיים לכל פעילות חניכים היוצאת משטח המכינה. עליו להכיר היבטים אלו, להיערך אליהם, ולתדרך את הצוות החינוכי במכינה בכל הקשור ליציאה לטיולים. עליו לפעול בהתאם להנחיות הקבועות ואלו המתעדכנות ולהכין תכנית עבודה שנתית ותכנית טיולים שנתית.

7. השתלמות ריענון: פעם בשנה, התוכן יקבע בהמשך על בסיס הנסיון שיצטבר.

נושאי הלימוד:

מס'	נושא	תכנים	מרצה	משך
1	פתיחה ומבוא מטרות עקרונות חינוכיים	<p>א. מבנה ודרישות הקורס</p> <p>ב. מבוא לחינוך בשטח</p> <ul style="list-style-type: none"> • ערכים חינוכיים ביציאה לשטח- ודיון מה תפקיד פעילות השטח במכינות • כלים חינוכיים בשטח ויציאה מאזור הנוחות ככלי להעצמה. • קביעת מטרות לטיולים ופעילויות שטח. <p>ג. תפקיד רכזי הטיולים והצלבה כללית מול חוזר מנכ"ל</p> <p>ד. מרכיבי התפקיד, תהליך העבודה ליצירת מערך טיולים נאות. רכז הטיולים כגורם ארגוני, וכמנחה צוות חינוכי בנושא טיולים בהיבטי תוכן, ארגון והכנה, בטיחות וביטחון.</p>	גל כפרי	2 שעות
2	תכנון טיול ופרופיל הטיול	<p>א. תוכנית שנתית לפעילות חוץ של המכינה – תבנית, אישור, מבנה מדורג. 1/2 שעה</p> <p>ב. תכנון טיול ועקרונות התאמתו לכלל המשתתפים 1/2 שעה</p>	גל כפרי יואב יעקובי	7 שעות

מס'	נושא	תכנים	מרצה	משך
		<p>ג. תאום הטיול מול הלשכה לתאום טיולים- הכרות עם המערכת הממוחשבת, מגבלות ודרכי הגשת בקשה – למידה ותרגול. 2 שעי – יואב יעקובי</p> <p>ד. ההכנות השונות לטיול – לויז הכנות, סיור הכנה, תדריכים, תאום לוגיסטי, הכנת ציוד, תפריטי מזון למסע מתגלגל, קביעת תפקידים בצוות. 1 שעי</p> <p>ה. עקרונות הערכה וניהול סיכונים. 1/2 שעי</p> <p>ו. בניית תיק טיול – לימוד הסעיפים השונים בתיק (כולל נהול סיכונים ומתן מענה). 1 שעי</p> <p>ז. תרגיל ראשוני : בניית תיק בקבוצה עם הנחייה מקצועית : שעה</p> <p>ח. הצגת פעילות ותחקיר לפני יציאה לשטח. 1/2 שעי</p>		
3	בטחון ובטיחות + מבחן	<p>א. הכרות כללית עם חוזר מנכ"ל לטיולים (הכרות עם הפרקים של ביטחון ובטיחות בתוך החוזר). 1 שעה בלבד (כל חניך יקבל עותק ספר נהלי טיול. ילמד בבית את הנהלים ויבוא עם שאלות לשיעור הבא)</p> <p>ב. הצגת מצבים / תחקירי אירועים וקיום ודיון בכיתה על הפעולות הנדרשות על פי חוזר מנכ"ל. 2 שעות</p> <p>ג. מבחן בכתב של בקיאות בנהלים. 1 שעה</p>	פקח טיולים	4 שעות
4	ניהול טיול	<p>א. שלב הסעות – דגשים בנושא בטיחות בהסעות</p> <p>ב. שלב היערכות לתחילת הליכה – תדריכים, בקרות, סיכונים ותודעת קשיי התחלה</p> <p>ג. ניהול דרוך : התנהלות אחראי הטיול בשטח : כיצד לזהות מצבי סכנה בעוד מועד? כיצד להפעיל צוות לטובת קבלת מידע מונע תקלה? היכן להתמקם?</p> <p>ד. ניהול חניון לילה</p> <p>ה. בטיחות בישול שטח</p> <p>ו. יציאה מחניון</p> <p>ז. התמודדות עם תנאי אקלים קיצוניים (קור וחום)</p> <p>ח. עקרונות קבלת החלטות במצבים משתנים</p> <p>ט. עקרונות ניהול מצבי אי ודאות</p>	פקח טיולים	3 שעות

מס'	נושא	תכנים	מרצה	משך
5	שימוש בטכנולוגיה	<p>א. מהו GPS וכיצד עובד?</p> <p>ב. שמוש במפות דיגיטאליות במחשב ובשטח</p> <p>ג. יישומים בסלולרי המסייעים לשליטה, שיתוף מיקום</p> <p>ד. טלפון לוויני</p> <p>ה. מכשירים מצייני מיקום</p> <p>ו. לימוד ביצועים ותרגול מעשי בטלפונים ניידים ובטאבלטים</p>	שאולי לב	2 שעות
6	הדגמה והתנסות מעשית: יום מעשי בשטח	<p>א. שימוש בתיק השטח שנבנה בשיעורים קודמים</p> <p>ב. תרגול כניסה לשטח ותנועה בו</p> <p>ג. תרגול ניהול מצבים משתנים, מצבי אי וודאות. שיחת למידה</p> <p>ד. לימוד ותרגול בסיסי של קריאת מפה בשטח</p> <p>ה. תרגול שימוש במיפוי דיגיטאלי</p> <p>ו. תרגול שימוש ברכב שטח להגשת סיוע בשטח</p> <p>ז. תרגול כניסה וניהול חניון לילה כולל בישול שטח, אבטחה</p> <p>ח. תרגול הליכת לילה בקבוצה</p>	<p>גל כפרי ונציג ועדת הטיולים</p> <p>שאולי לב</p> <p>פקח טיולים</p>	12 שעות כולל לילה
7	ניהול מצבי חירום	<p>א. קריאה לעזרה ממעגלי סיוע שונים,</p> <p>ב. הכרות והבנת דרכי פעולה של גורמי סיוע ממלכתיים (חדר מצב, משטרה, יחידות חילוץ, מד"א, צבא, כב"א),</p> <p>ג. חבירה עם כוחות סיוע ומתן מידע ראשוני וחיוני</p> <p>ד. דרכים לבקרה עצמית (האם אני רואה את כל התמונה?)</p> <p>ה. עקרונות ניהול מצבי חירום</p> <p>ו. תדרוך משתתפים וצוות שלא נמצא במקום הסכנה</p> <p>ז. ניהול מגע עם תקשורת חוץ (אמצעי תקשורת, קשר עם הנהלת הארגון, קשר עם הורים)</p>	<p>גל כפרי</p> <p>שאולי לב</p> <p>פקח טיולים</p>	2 שעות
8	סיום מסע והפקת לקחים	<p>א. ניהול שלב הסיום של הטיול</p> <p>ב. נקודות תורפה של נפילת מתח לקראת סיום</p> <p>ג. תחקור תקריות של "כמעט נפגע"</p> <p>ד. זיהוי ותיעוד הצלחות</p> <p>ה. הפקת לקחים ומינוף הצלחות</p> <p>ו. מרכיבי דוח סיכום פעילות</p>	<p>שאולי לב</p> <p>גל כפרי</p>	2 שעות

מס'	נושא	תכנים	מרצה	משך
9	ניתוח ארועים	א. הצגת 4-6 ארועים שונים וניתוח שלהם בקבוצה ב. דיון על מקרים שקרו במכינות ודיון מלמד עם הכלים שנרכשו בקורס	שאולי לב פקח טיולים	4 שעות
10	סיכום ומשוב	דיון על ניהול פעילות חוץ, מענה לשאלות, הקשבה לדברי המשתתפים, סיכום הקורס וחלוקת תעודות		2 שעות
		סך הכול קורס: בכיתה: 28 שעות + 12 שעות בשטח		40 שעות

3. קורס אחראי טיולים במכינות הקדם צבאיות

נושא: תכנון הכנה והובלת טיול

1. מטרת הקורס : מתן כלים מעשיים לתכנון, הכנה והובלה של טיול
2. אחראי הטיול במכינה מרכז את מכלול הפעילויות המוליכות את הטיול משלב התכנון ועד שלב הביצוע והסיכום שלאחריו.
3. אוכלוסייה: מדריכים במכינות
4. משך ההכשרה : 9 שעות
- הערה: לדעת מומחי השטח הכשרה זו קצרה מידי, יש להאריכה ולקיים חלק ממנה בשטח.
5. תאריכי ההשתלמות: 1.8.2018, 12.8.2019, 23.8.2018
6. גוף מדריך :
- א. אגף הביטחון הבטיחות ושעת חירום במשרד החינוך / אנשי מקצוע חיצוניים
- ב. מנהל חברה ונוער - של"ח
7. תיאור תמציתי: אחראי הטיול יפעל תחת הנחייה ובקרה של רכז הטיולים במכינה. הקורס מיועד לתת כלים בסיסיים להפקה והובלה של טיול.
8. השתלמות ריענון: לא יתקיים באופן מרוכז לאור העובדה שיש תחלופה גבוהה. מומלץ לכל רכז טיולים במכינה לקיים רענון פנים ארגוני, כחלק מהיערכות לפתיחת שנה.

נושאי הלימוד:

מס'	נושא	תכנים	מרצה	משכים
1	פתיחה ומבוא	א. רקע, מבנה, דרישות הקורס, מטרות ב. מבוא- הגדרת תפקיד אחראי הטיולים ומיקומו במערך הטיולים במכינה ג. מרכיבי התפקיד, תהליך העבודה לתכנון טיול משמעותי ובטיחותי. ד. בעלי תפקידים בטיול		1 שעות
2	תכנון טיול ופרופיל הטיול	א. תכנון תאום הטיול מול הלשכה לתאום טיולים- הכרות עם המערכת הממוחשבת, מגבלות ודרכי הגשת בקשה – למידה 1/2 שעי' (הערה: בפועל בקשה לאישור טיול תוגש ע"י רכז הטיולים) ב. ההכנות השונות לטיול – לויז' הכנות, סיור הכנה, תדרוכים, תאום לוגיסטי, הכנת ציוד, תפריטי מזון למסע מתגלגל, קביעת תפקידים בצוות. 1/2 שעי' ג. בניית תיק טיול – לימוד הסעיפים השונים בתיק (כולל נהול סיכונים ומתן מענה וכולל הצגת פעילות ותחקיר לפני יציאה לשטח) 1 שעי'		2 שעות

מס'	נושא	תכנים	מרצה	משכים
3	בטחון ובטיחות	הכרות כללית עם חוזר מנכ"ל לטיולים – (כל חניך יקבל עותק ספר נהלי טיול)		1 שעה
4	ניהול טיול	<p>א. שלב הסעות – דגשים בנושא בטיחות בהסעות</p> <p>ב. שלב היערכות לתחילת הליכה – תדריכים, בקרות, סיכונים ותודעת קשיי התחלה</p> <p>ג. ניהול דרוך: התנהלות אחראי הטיול בשטח</p> <p>ד. ניהול חניון לילה, בטיחות בישול שטח</p> <p>ה. התמודדות עם תנאי אקלים קיצוניים (קור וחום)</p> <p>ו. עקרונות קבלת החלטות במצבים משתנים</p> <p>ז. אבטחה בטיול</p>		1 שעות
5	שימוש בטכנולוגיה	<p>א. מהו GPS וכיצד עובד גם כשאין קליטה</p> <p>ב. שיתוף מקום עזרת טל. נייד</p> <p>ג. טלפון לוויני</p> <p>ד. מכשירים מצייני מיקום</p>		1/2 שעה
6	ניהול מצבי חירום	<p>א. קריאה לעזרה ממעגלי סיוע שונים,</p> <p>ב. הכרות והבנת דרכי פעולה של גורמי סיוע ממלכתיים (חדר מצב, משטרה, יחידות חילוץ, מד"א, צבא, כב"א),</p> <p>ג. חבירה עם כוחות סיוע ומתן מידע ראשוני וחיוני</p> <p>ד. עקרונות ניהול מצבי חירום</p> <p>ה. תדרוך משתתפים וצוות שלא נמצא במקום הסכנה</p>		1.5 שעות
7	סיום מסע והפקת לקחים	<p>א. ניהול שלב הסיום של הטיול</p> <p>ב. נקודות תורפה של נפילת מתח לקראת סיום</p> <p>ג. תחקור תקריות של "כמעט נפגע"</p> <p>ד. זיהוי ותיעוד הצלחות</p> <p>ה. מרכיבי דוח סיכום פעילות</p>		1/2 שעה
8	ניתוח ארועים	הצגת 2-3 ארועים שונים וניתוח שלהם בקבוצה		1 שעה
9	סיכום ומשוב	דיון על ניהול טיול, מענה לשאלות, הקשבה לדברי המשתתפים, סיכום הקורס וחלוקת תעודות		1/2 שעה
סך הכול קורס:				9 שעות

4. קורס אחראי ניווט במכינות הקדם צבאיות

נושא: תכנון הכנה וניהול פעילות ניווט

1. מטרת ההכשרה : לתת למחזיק תפקיד אחראי הניווטים במכינה את הכלים והידע להוצאת סדרות ניווטים בטוחות ומקצועיות.
2. אוכלוסייה: רכזי טיולים במכינות
3. דרישות סף:
 - א. בעל ידע, ניסיון ומסוגלות בתחום הניווט (התמצאות מלאה בתחומי ומושגי עולם הניווט, יכולת לעבור בהצלחה ניווט יום ודקירת נ.צ.ים בשטח).
 - ב. השתתפות וסיום הכשרת רכז טיולים מכינתי.
4. משך ההכשרה : 9 שעות
5. גוף מדריך: גורם מקצועי לפי בחירת המכינות
6. תיאור תמציתי: הכשרה חד יומית המשלבת לימוד בכיתה ותרגול שטח (תתקיים באזור טוב לניווטים ונגיש, כגון רמות מנשה/ יער המגינים/ או נאות קדומים- יער בן שמן).

נושאי הלימוד:

שעות	תוכן	נושא
0.5 שעה		פתיחה והיכרות
2.5 שעות	יציאה לתרגיל ניווט קצר לדוגמא- (מודל לניווט- כולל בתוכו את כלל המושגים וההתנסויות שניווט כולל: קבלת נ.צ., בניית צירים, אישור צירים, יציאה לניווט, דיווחים ודקירות נ.צ.ים, קליטה חזרה ותחקור).	פרק ראשון התנסות/מודלינג
שעתיים ורבע	דגשים לבניית תכנית ללימוד מערך הניווטים במכינה (45 דק') תכנון תרגיל ניווט (45 דק') רכיבים ופרמטרים לתכנון סדרת ניווטים רב יומית (45 דק')	פרק שני הנחיות לתכנון
שעתיים ורבע	ניהול פעילות ניווטים בשטח 1- פרקטיקות שיגרה- תדריכים וניהול המרחב (45 דק'). סדנה: ניהול פעילות ניווטים בשטח 2 - ניהול סיכונים ומק"תגים (שעה וחצי).	פרק שלישי הנחיות לביצוע
1 שעה	תהליכי אישור פעילות הניווט- דגשים לתכנון וביצוע התיאומים והאישורים	פרק רביעי בקרה
0.5 שעה		סיכום
9 שעות	סה"כ:	

5. הכשרת מוביל מח"א במכינות הקדם צבאיות

נושא: תכנון הכנה וניהול פעילות מח"א באופן עצמאי

1. מטרת ההכשרה : מתן כלים, ידע ונסיון ראשוני לניהול מח"א למכינות
2. אוכלוסייה: רכזי טיולים במכינות או ראשי מכינות
3. דרישות סף:
 - א. בוגרי הכשרת "רכזי טיולים במכינות קד"צ"
 - ב. בוגר הכשרת "אחראי ניווט במכינות קד"צ"
 - ג. בעל יכולת ניהול ופיקוד
4. משך ההכשרה : הכשרה רב שלבית לפי המפורט.
5. גוף מדריך:

גורם מקצועי לפי בחירת המכינות ואשר עומד באמות המידה שהוגדרו בנוהל מח"א למכינות של משרד החינוך.
6. תיאור תמציתי : הכשרה רב שלבית המיועדת לאנשי מכינות עם נסיון שטח המעוניינים לתכנן, להפיק ולנהל מח"א, כפי שהוגדר בנהלי משרד החינוך, באופן עצמאי.
7. פרקי ההכשרה:
 - א. פרק א': לימוד עיוני להכרת נהלי מח"א והבנת מורכבות הניהול בפעילות שטח ארוכה. היקף: 9 שעות
 - ב. פרק ב': לימוד מעשי בשטח לתרגול מרכיבים נבחרים במח"א. היקף: 3 ימים
 - ג. פרק ג': חניכה (פרקטיקום) הצטרפות למח"א המנוהל ע"י מוביל מח"א מוסמך. למידה מעשית ממוביל המח"א. היקף: מינימום 3 ימים (כולל 2 לילות לינה בשטח).

פרק א': לימוד עיוני להכרת נהלי מח"א והבנת מורכבות הניהול בפעילות שטח ארוכה

שעות	תוכן	נושא
0.5	הכרות עם סוגי מח"א שונים תוך הדגשת השוני מניווט ומטיול	פתיחה
0.5	התאמת שטח למטרות ללוגיסטיקה לרמת המשתתפים ותנאי מז"א	תכנון מח"א
2	תאום מח"א, בחירה והכנת צוות, הכנת משתתפים, אישור תוכניות, הכנת ציוד ומזון	שלבי ההכנות ניהול שטח התחלה ניהול שטח שוטף
	נהלי כניסה לשטח, תדרוך צוות ותדרוך משתתפים, מנגנוני שליטה ובקרה, נקודות תורפה אופייניות, עקרונות ניהול דרוך, משמעויות מעבר בין מצבי שגרה,	
	כוננות וחירום, עקרונות קביעת מיקום מוביל מח"א במצבים שונים, דרכי שליטה ובקרה מותאמי מח"א, ראייה כוללת של	

שעות	תוכן	נושא
	תמונת מצב, קשר וסיוע עם מעטפת בטיחותית חיצונית לצורך קבלת החלטות, בקרה על היגיינה קבוצתית (אווירה), ניהול חניון לילה, בטיחות בישול שטח, יציאה מחניון, התמודדות עם תנאי אקלים קיצוניים (קור וחום) שינוי תוכניות והפרדות מתוכנית מקורית, הכרת נקודות תורפה ונפילת מתח, הערכת סיכונים וניהול סיכונים למניעת סכנה, סיכום יום עם צוות, נהלי הכנה וניהול תרגיל סולו, ניתוח מקרי עבר	
3	<p>עקרונות קביעת סדרי חשיבויות ורמות חומרה, עקרונות קביעת מיקום מוביל בחירום, ניתוח תהליך קבלת החלטות במצבי סכנה, השפעות תרבותיות ורגשיות על איכות תהליך קבלת החלטות, ביזור אחריות והפעלת צוות, קריאה לעזרה ממעגלי סיוע שונים, הכרות והבנת דרכי פעולה של גורמי סיוע ממלכתיים (חדר מצב, משטרה, יחידות חילוץ, מד"א, צבא, כב"א), חבירה עם כוחות סיוע ומתן מידע, דרכים לבקרה עצמית (האם אני רואה את כל התמונה?), עקרונות ניהול מצבי אי וודאות, תדרוך משתתפים וצוות שלא נמצא במקום הסכנה, תקשורת חוץ (אמצעי תקשורת, קשר עם הנהלת הארגון, קשר עם הורים), ניתוח מקרי עבר</p> <p>ניהול שלב הסיום של מח"א, נקודות תורפה של נפילת מתח לקראת סיום, תחקור תקריות של "כמעט נפגע", זיהוי ותיעוד הצלחות, הפקת לקחים ומינוף הצלחות, מרכיבי דוח סיכום פעילות</p>	ניהול שטח בחירום
0.5	ניהול שלב הסיום של מח"א, נקודות תורפה של נפילת מתח לקראת סיום, תחקור תקריות של "כמעט נפגע", זיהוי ותיעוד הצלחות, הפקת לקחים ומינוף הצלחות, מרכיבי דוח סיכום פעילות	סיכום והפקת לקחים
1.5	תרגול מתן מענה מיידי וקבלת החלטות בסימולציות שולחן	סימולציות מצבים
0.5	מהו GPS וכיצד עובד? שמוש במפות דיגיטאליות בשטח, יישומים ששימוש בהם מסייע לשליטה, טלפון לוויני, מכשירים מצייני מיקום, לימוד ביצועים ותרגול מעשי בטלפונים ניידים ובטאבלטים	שימוש בטכנולוגיה
0.5	הנחיות להמשך ההכשרה	סיכום
9	סה"כ פרק א'	

פרק ב': לימוד מעשי בשטח בהכשרת מוביל מח"א

משך: 3 ימי שטח – היקף: 60 שעי

- הערה: התכנים יתורגלו במהלך כל משך הפעילות

נושא	תוכן
תרגול שליטה ובקרה על חוליות עצמאיות בשטח	תנועה בשטח בחוליות ותרגול מובילים בבקרה ושליטה תרגול ניהול רכב חפ"ק תרגול קבלת החלטות למצבים שונים של אי וודאות בשטח
תרגול כניסה וניהול חניון לילה	תרגול וביצוע כניסה לחניון לילה תרגול מתן תדריכים לפני כניסה לחניון לילה בקרה על תנאים סביבתיים תרגול נהלי בישול שדה, היגיינה תרגול בקרה על אבטחה
תרגול שיחת סיכום יום עם צוות	דרכי קבלת מידע על מצב בריאותי ונפשי של המשתתפים תרגול בקרה על התנהלות צוות וחניכים בחניון תחקור איש צוות על אירוע שלא היית נוכח בו. הפקת לקחים והתאמות להמשך המסע
תרגול תדריך וניהול תרגיל סולו	לילה ראשון ביצוע תרגיל סולו בהנחייה, תדרוך איש מקצוע לילה שני: תרגול הנחייה, פריסה וניהול תרגיל ע"י מספר משתתפים פתרון בעיות במהלך הסולו
תרגול שימוש באמצעי טכנולוגים	תרגול שליחת מיקום בקריאה לעזרה תרגול שימוש במשיב לוויני תרגול שימוש במפות למציאת מיקום במצב של היעדר קליטה סלולארית תרגול שליטה באמצעות משיבי מקום
סימולציות של 2-3 מצבי חירום	הדמיית מצבי חירום: לדוגמה: נתק קשר עם חוליה חניך עם שבר באזור מצוקי שינוי פתאומי בתנאי מזג אוויר חריגה משמעותית מלוח זמנים מתוכנן עימות עם אוכלוסיה מקומית ארוע בריאותי המחייב פינוי דחוף עימות על רקע חוסר רצון ויכולת להמשיך בפעילות
סה"כ פרק ב'	60 שעות על פני 3 ימי שטח

6. הכשרת חניך מוביל טיול במכינות הקדם צבאיות

נושא: הובלת טיול עצמאי של חוליה או קבוצה

1. מטרת ההכשרה : להכשיר ולהסמיך חניך מכינה להובלה עצמאית ובטיחותית של טיול בשטח
 2. אוכלוסייה: חניכי מכינות מעל גיל 18
 3. דרישות סף:
 - א. החניך לפחות חודש במכינה
 - ב. קיים אישור הורים להיות החניך "מוביל טיול"
 - ג. החניך עבר קורס מע"רים
 4. משך ההכשרה: הכשרה רב שלבית:
 - א. השתלמות במכינה : 9 שעות
 - ב. קורס מער"ים : 30 שעות
 - ג. סדרת שטח : 4 ימים (היקף : 70 שעי')
- סך כל ההכשרה המחייבת כוללת כשבועיים ימים (ראה פירוט למטה בטבלה). בתום ההכשרה יקבל החניך תעודת הסמכה להובלת פעילות במסגרת לימודי המכינה.**
5. גוף מדריך: צוות המכינה שעבר הכשרות בסיסיות (רכז טיולים, אחראי טיול) עם אפשרות לשילוב גורמים מקצועיים בחלק מההכשרות
 6. תיאור תמציתי: הכשרה זו מתבצעת באחריות כל מכינה ומיועדת לתת לחניך הכשרה ומעטפת בטיחותית שתאפשר יציאה לשטח באופן עצמי והובלת חוליה או קבוצה בשטח.

נושאי הלימוד:

שעות	מרצה	תוכן	נושא
9 שעות	ראש מכינה יחד עם רכז טיולים	המימד הערכי של שמירת החיים, נוהל תיאום טיולים, הכרת החוזרים והנהלים של משרד החינוך והמכינות הרלוונטיים, האחריות האזרחית והאחריות הפלילית, היכרות עם תחקירים ואירועים מהעבר, עקרונות ניהול סיכונים בשטח, תהליך תכנון ואישור פעילות, ביצוע תחקיר (תבנית תחקיר), מצבי חירום ומקרים ותגובות, בניית תדריך, יציאה לפעילות התנדבותית שאינה טיול,	שלב א: השתלמות "שמירת חיים"
30 שעי'	גורם מקצועי מטעם משרד החינוך	קורס מע"רים מלא שיתקיים בתחומי המכינה	שלב ב': קורס מע"רים
4 ימי שטח היקף: 70 שעי'	רכז טיולים או גורם מקצועי	סדרת שטח וניווטים בסיסית והתנהלות בשטח. סדרת השטח תכלול בין השאר את המרכיבים הבאים: אובדן מטייל, התנהלות בלילה בחשיכה, תדרוך בחניון, תדרוך לפני מעבר מצוקי, תכנון ציר ותחקיר לקראת ניווט, היכרות עם טופוגרפיה בסיסית, יכולת ניווט בסיסית, ניהול אירוע חמור חילוץ ורפואה בשטח.	שלב ג' סדרת שטח וניווט
109 שעות			סה"כ

7. הכשרת מלווה רחצה בגבי מים

1. **רקע:** במהלך טיולים, לעתים חניכי המכינות משתתפים בפעילות רחצה בגבי מים. משרד החינוך יפתח הכשרה שמהלכה נציג מכל מכינה (מדריך או חניך) ישתתף ביום הכשרה שבו יקבל כלים להשגחה בטוחה על רחצה זו, וכן ילמד יסודות לטיפול במקרים חריגים הדורשים תגובה והצלה.
2. **מטרת המסמך:** מסמך זה יהווה תשתית לתכני קורס ההכשרה למשגיחי רחצה בגבי מים עבור המכינות הקדם צבאיות, ויצג את הנושאים בהם יעסוק יום הכשרה זה.
3. **משך ההכשרה:** סה"כ 8 שעות, יום אחד.
4. **מלווה רחצה חייב לעבור קורס מע"ר**
5. **תוכן ההכשרה:**

פירוט	נושא
ידע בשחיה: גב/ צד, צלילה	מבדקי קבלה
אתרי רחצה מוכרזים, מוסדרים, באחריות המבקרים, גבי מים טבעיים, הסכנות באתרי רחצה בכלל וזיהוי סכנות בגבי מים טבעיים בפרט, מניעת הסכנות- אמצעי הצלה פאסיביים	אתרי רחצה וההבדל בניהם
תפקידי משגיח הרחצה, חובות משגיח הרחצה, סמכויות משגיח הרחצה	ארגון הרחצה
במים מתוקים, במים מלוחים, הכרת מחלות שעוברות דרך המים	טביעה וסוגי טביעה
עזרה לשחיין עייף או שחיין במצוקה, צורות גישה לטובע, צורות גרירת טובע, השתחררויות מטובע, שיטת שרשרת (אנושית), שימוש באמצעי עזר (גלגל, חבל, מוט, אמצעים אחרים), הובלת טובע במים רדודים \ ביבשה, טביעה המונית והטיפול בה	הגשת עזרה וחילוץ
בדיקת עומק המים, תיחום המקום ע"י חבל ואדם בסוף	הגעה למקום
הכרת האתר / גבי מים טבעיים (איסוף נתונים עדכניים), ניתוח ארועי טביעה, דרכי חילוץ, חלוקת תפקידים והנחיות למדריכים	סקר סיכונים והערכות
לפני היציאה לאתר ובאתר	הדרכת ה"חניכים"

הערות נוספות:

- ההכשרה תבוצע הן בכיתה והן בשטח (חוץ ים/ברכה ותכלול תכנים עיוניים ומעשיים
- המשתתפים יקבלו תעודת השתתפות ביום הכשרה למשגיחי רחצה בגבי מים מטעם המכינות בסך של 8 שעות